บทที่9 การบันทึกรายการปิดบัญชีและงบทดลองหลังปิดบัญชี

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของรายการปิดบัญชี
2. การบันทึกรายการปิดบัญชี สำหรับกิจการที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด
3. การบันทึกรายการปิดบัญชี สำหรับกิจการที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง
4. งบทดลองหลังปิดบัญชี
5. วงจรบัญชีสำหรับธุรกิจซื้อขายสินค้า

1. ความหมายของรายการปิดบัญชี

รายการปิดบัญชี (Closing Entries) หมายถึง การโอนบัญชีชั่วคราวทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับส่วนของเจ้าของหรือทุน-เจ้าของกิจการ ไปยังบัญชีส่วนของหรือทุน-เจ้าของกิจการ เพื่อหายอดคงเหลือของเจ้าของหรือทุน-เจ้าของกิจการที่ถูกต้อง โดยทำการบันทึกรายการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี

สำหรับกิจการที่ใช้วิธีบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด (Periodic Inventory Method) จะต้องปิดบัญชีสินค้าคงเหลือต้นงวดด้วย เนื่องจากสินค้าส่วนนี้จะถูกจำหน่ายออกไปแล้ว และจะต้องบัญทึกรายการสินค้าคงเหลือปลายงวด (ได้มาจากการตรวจนับและคำนวณต้นทุน)

สำหรับกิจการที่ใช้วิธีบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory Method) ไม่มีการปิดบัญชีสินค้าคงเหลือต้นงวด และไม่มีการบันทึกรายการสินค้าคงเหลือปลายงวด เพราะกิจการมีบัญชีสินค้าคงเหลือบัญชีเดียว ซึ่งแสดงยอดสินค้าคงเหลือเป็นปัจจุบัน และกิจการมีการบันทึกต้นทุนขายไว้เรียบร้อยแล้ว

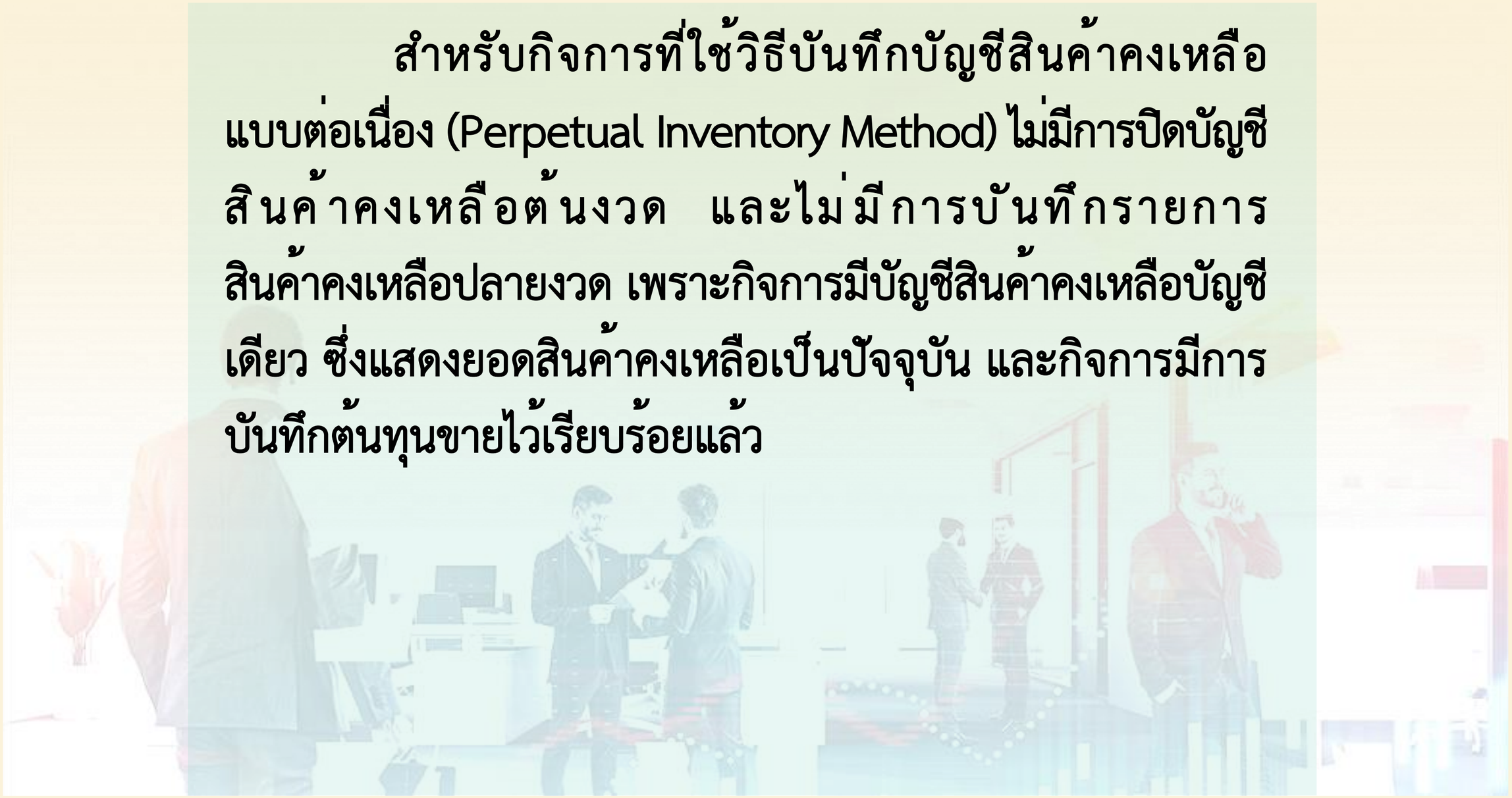

2. การบันทึกรายการปิดบัญชี สำหรับกิจการที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด

การบันทึกรายการปิดบัญชีสำหรับกิจการที่ใช้วิธีบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบสิ้นงวด มี 2 วิธี คือ

1. วิธีผ่านต้นทุนขาย
2. วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย

Periodic Inventory Method		
ขั้นตอนที่	**วิธีผ่านต้นทุนขาย**	**วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย**
1.	ปิดบัญชีที่เกี่ยวกับต้นทุนขายที่มียอดทางด้านเดบิตไปบัญชีต้นทุนขาย เดบิต ต้นทุนขาย XX เครดิต สินค้าคงเหลือ (ต้นงวด) XX	ปิดบัญชีขายสินค้า ส่งคืนสินค้า ส่วนลดรับ และรายได้อื่น (ถ้ามี) ไปบัญชีกำไรขาดทุนและบันทึกสินค้าคงเหลือปลายงวด เดบิต ขายสินค้า XX ส่งคืนสินค้า XX ส่วนลดรับ XX รายได้อื่น XX สินค้าคงเหลือ (ปลายงวด) XX เครดิต กำไรขาดทุน XX

Periodic Inventory Method		
ขั้นตอนที่	**วิธีผ่านต้นทุนขาย**	**วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย**
2	บันทึกรายการสินค้าคงเหลือปลายงวดและปิดบัญชีที่เกี่ยวกับต้นทุนขายที่มียอดทางด้านเครดิตไปบัญชีต้นทุนขาย เดบิต สินค้าคงเหลือ (ปลายงวด) XX ส่งคืนสินค้า XX ส่วนลดรับ XX เครดิต ต้นทุนขาย XX	ปิดบัญชีสินค้าคงเหลือ (ต้นงวด) รับคืนสินค้า ส่วนลดจ่ายและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปบัญชีกำไรขาดทุน เดบิต กำไรขาดทุน XX เครดิต สินค้าคงเหลือ (ต้นงวด) XX รับคืนสินค้า XX ส่วนลดจ่าย XX ซื้อสินค้า XX ค่าขนส่งเข้า XX ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ XX

Periodic Inventory Method		
ขั้นตอนที่	**วิธีผ่านต้นทุนขาย**	**วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย**
3	ปิดบัญชีรายได้ไปบัญชีกำไรขาดทุน เดบิต ขายสินค้า XX รายได้อื่น XX เครดิต กำไรขาดทุน XX	โอนปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีส่วนของเจ้าของกิจการ (ทุน-เจ้าของกิจการ) 3.1 กรณีกำไรสุทธิ เดบิต กำไรขาดทุน XX เครดิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX 3.2 กรณีขาดทุนสุทธิ เดบิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX เครดิต กำไรขาดทุน XX

Periodic Inventory Method		
ขั้นตอนที่	**วิธีผ่านต้นทุนขาย**	**วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย**
4	ปิดบัญชีต้นทุนขาย รับคืนสินค้า ส่วนลดจ่ายและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปบัญชีกำไรขาดทุน เดบิต กำไรขาดทุน XX เครดิต ต้นทุนขาย XX รับคืนสินค้า XX ส่วนลดจ่าย XX ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ XX	โอนปิดบัญชีเงินถอน/ถอนใช้ส่วนตัวไปบัญชีส่วนของเจ้าของกิจการ (ทุน-เจ้าของกิจการ) เดบิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX เครดิต เงินถอน/ถอนใช้ส่วนตัว XX
5	โอนปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีส่วนของเจ้าของกิจการ (ทุน-เจ้าของกิจการ) 5.1 กรณีกำไรสุทธิ เดบิต กำไรขาดทุน XX เครดิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX	-

Periodic Inventory Method		
ขั้นตอนที่	**วิธีผ่านต้นทุนขาย**	**วิธีไม่ผ่านต้นทุนขาย**
5	5.2 กรณีขาดทุนสุทธิ เดบิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX เครดิต กำไรขาดทุน XX	-
6	โอนปิดบัญชีเงินถอน/ถอนใช้ส่วนตัวไปบัญชีส่วนของเจ้าของกิจการ(ทุน-เจ้าของกิจการ) เดบิต ทุน-เจ้าของกิจการ XX เครดิต เงินถอน/ถอนใช้ส่วนตัว XX	-

3. การบันทึกรายการปิดบัญชี สำหรับกิจการที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง

การบันทึกรายการปิดบัญชีสำหรับกิจการที่ใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่องวิธีนี้กิจการจะเปิดเฉพาะบัญชีกำไรขาดทุน (หรือสรุปผลกำไรขาดทุน) วิธีบันทึกจะโอนปิดบัญชีต้นทุนขายบัญชีที่เกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายไปบัญชีกำไรขาดทุนและหาผลต่างซึ่งหมายถึง กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ จากนั้นจะโอนปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีทุน-เจ้าของกิจการ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการโอนปิดบัญชีถอนใช้ส่วนตัว-เจ้าของกิจการ (เงินถอน) ไปบัญชีทุน-เจ้าของกิจการ รายละเอียดการบันทึกรายการมีดังนี้

1. โอนปิดบัญชีขายสินค้าและรายได้อื่น (ถ้ามี) ไปบัญชีกำไรขาดทุน

เดบิต	ขายสินค้า	XX	
	รายได้อื่น	XX	
	เครดิต กำไรขาดทุน		XX

2. โอนปิดบัญชีต้นทุนขาย รับคืนสินค้า ส่วนลดจ่าย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปบัญชีกำไรขาดทุน

เดบิต	กำไรขาดทุน	XX	
	เครดิต ต้นทุนขาย		XX
	รับคืนสินค้า		XX
	ส่วนลดจ่าย		XX
	ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (แสดงแต่ละบัญชี)		XX

3. โอนปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีส่วนของเจ้าของ (ทุน-เจ้าของกิจการ)

3.1 กรณีกำไรสุทธิ

เดบิต	กำไรขาดทุน	XX	
	เครดิต ทุน-เจ้าของกิจการ		XX

3.2 กรณีขาดทุนสุทธิ

เดบิต	ทุน-เจ้าของกิจการ	XX	
	เครดิต กำไรขาดทุน		XX

4. โอนปิดบัญชีเงินถอน/ถอนใช้ส่วนตัวไปบัญชีส่วนของเจ้าของกิจการ (ทุน-เจ้าของกิจการ)

เดบิต	ทุน-เจ้าของกิจการ	XX	
	เครดิต ถอนใช้ส่วนตัว/เงินถอน– เจ้าของกิจการ		XX

การปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป

การปิดบัญชีแยกประเภททั่วไปจะแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

❶ **การปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป : ผ่านรายการปิดบัญชีจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภททั่วไป** หลังจากบันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปแล้วจะผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป จากนั้นจะพบว่าบัญชีหมวด 3 (ยกเว้นบัญชีทุน-เจ้าของกิจการ) บัญชีหมวด 4 และบัญชีหมวด 5 จะมียอด 2 ข้างเท่ากัน (ยอดเป็นศูนย์)

ทุน-เจ้าของกิจการ			
ถอนใช้ส่วนตัว	XX	เงินสด	XX
		โอนมาจากกำไรฯ	XX

ถอนใช้ส่วนตัว-เจ้าของกิจการ			
เงินสด	XX	ทุน - เจ้าของฯ	XX

กำไรขาดทุน			
ต้นทุนขาย	XX	ขายสินค้า	XX
ค่าใช้จ่าย	XX		
โอนไปทุน	XX		
	XX		XX

ขายสินค้า				ค่าใช้จ่าย 1				ค่าใช้จ่าย 2			
กำไรขาดทุน	XX	เงินสด	XX	เงินสด	XX	กำไรขาดทุน	XX	เงินสด	XX	กำไรขาดทุน	XX
		ลูกหนี้การค้า	XX								
	XX		XX								

❷ การปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป : หายอดคงเหลือเพื่อยกไปงวดบัญชีถัดไป

หลังจากผ่านรายการปิดบัญชีจากสิมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภททั่วไปแล้ว บัญชีทั่วถูกปิดไปคือบัญชีหมวด 3 (ยกเว้นบัญชีทุน-เจ้าของิกิจ่การ) บัญชีหมวด 4 และบัญชีหมวด 5 สิ่วนบัญชีทุนเหลืออยู่ได้แก่ บัญชีหมวด 1 บัญชีหมวด 2 และบัญชีหมวด 3 เฉพาะบัญชีทุน-เจ้าของกิจการ จากนั้นให้หายอดคงเหลือโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวมยอดด้านเดบิตและเครดิต
2. หายอดคงเหลือ
3. ลงวันที่สิ้นเดือนทางด้านตรงกันข้ามกับด้านที่มียอดคงเหลือ เขียนคำอธิบายรายการว่า “ยอดยกไป” ทำเครื่องหมายตรวจสอบ (Check Mark ✓) ในช่องหน้าบัญชี และนำยอดคงเหลือจากข้อ 2 ไ ป บ
4. รวมยอดอีกครั้ง ให้เขียนยอดรวมทั้งด้านเดบิตและเครดิตให้อยู่บรรทัดเดียวกัน ขัดเส้นใต้ 2 เส้น
5. ลงวันที่ต้นเดือนของเดือนถัดไปทางด้านที่มียอดคงเหลือ (หรือตรงกันข้ามกับยอดยกไป) เขียนคำอธิบายรายการว่า “ยอดยกมา” ทำเครื่องหมายตรวจสอบ (Check Mark ✓) ในช่องหน้าบัญชีและนำยอดคงเหลือจากข้อ 2 ไปบันทึกในช่องจำนวนเงิน (ซึ่งเป็นยอดเดียวกับยอดยกไป) ดังตัวอย่าง

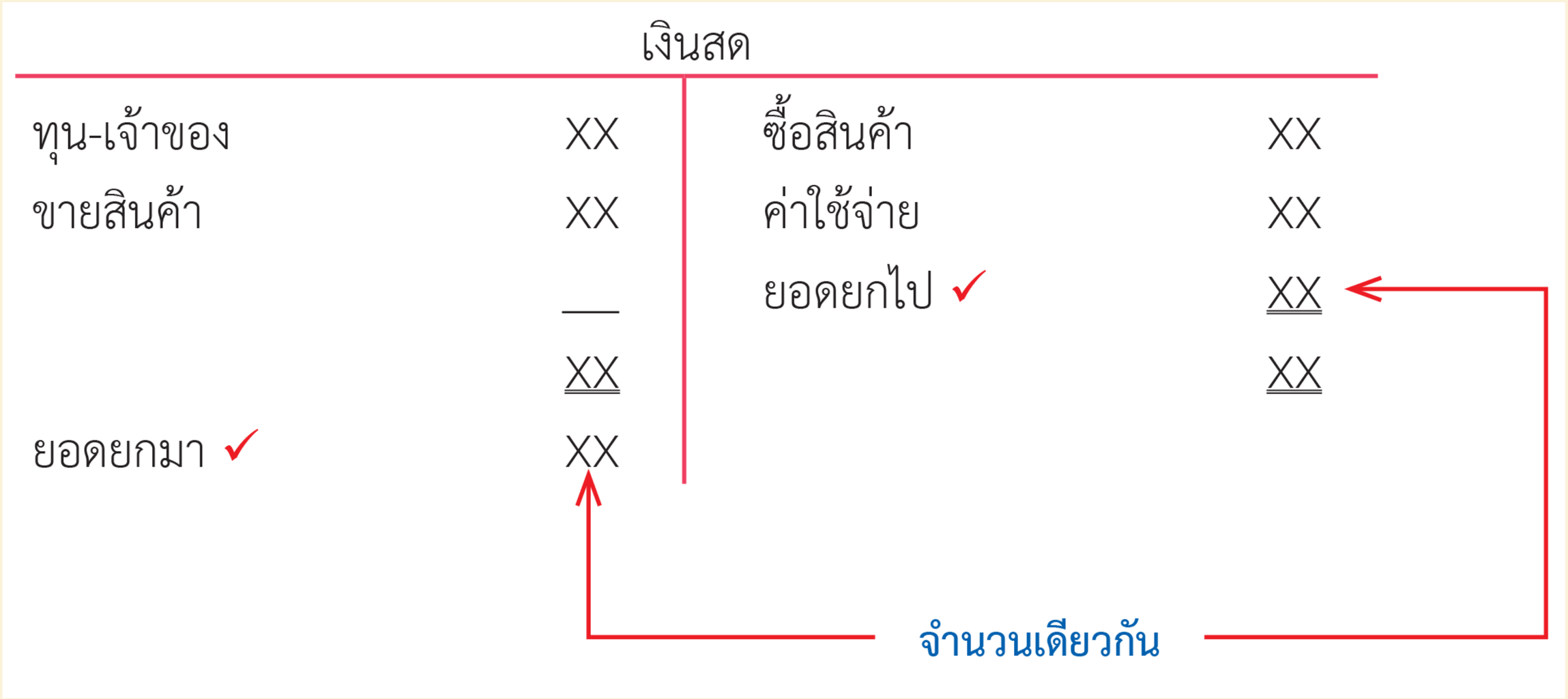
เงินสด
ทุน-เจ้าของ XX
ขายสินค้า XX
XX
ยอดยกมา ✓ XX
ซื้อสินค้า XX
ค่าใช้จ่าย XX
ยอดยกไป ✓ XX
XX
จำนวนเดียวกัน

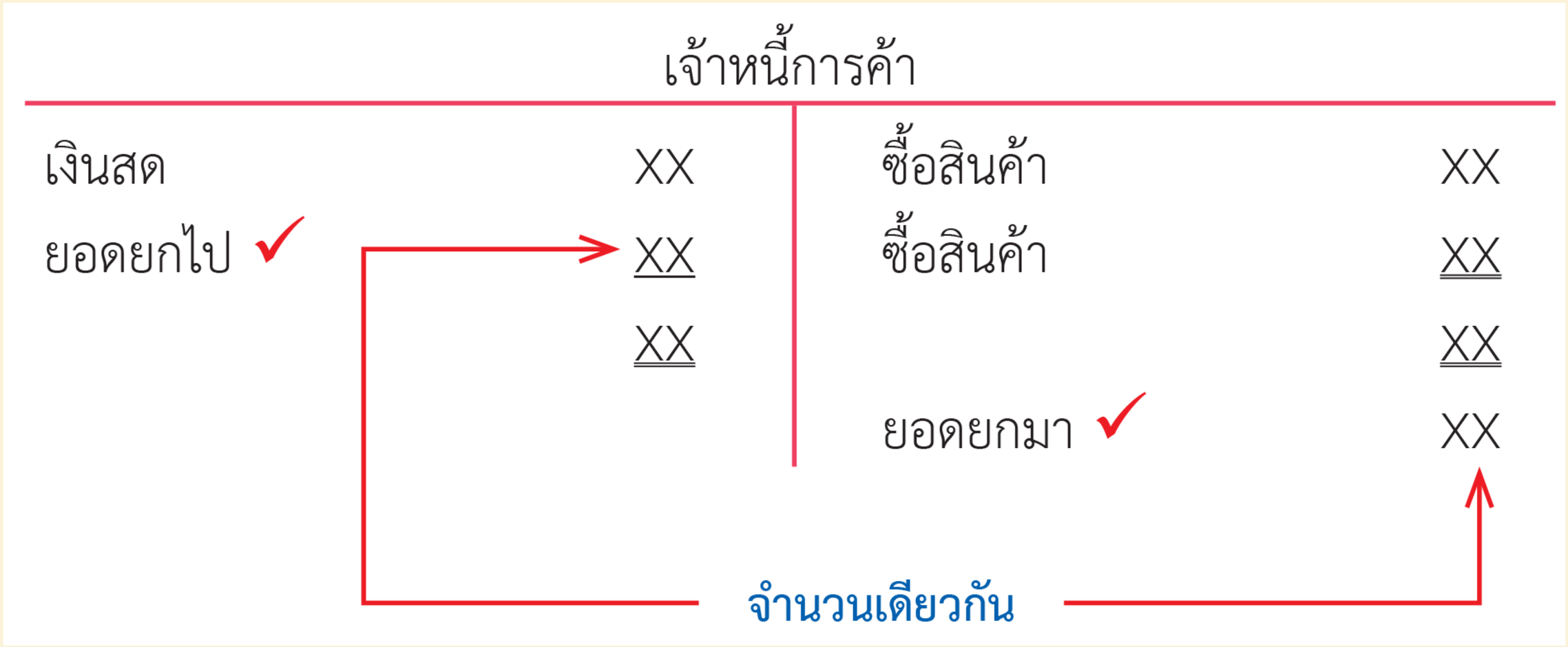
เจ้าหนี้การค้า
เงินสด XX
ยอดยกไป ✓
XX
XX
ซื้อสินค้า XX
ซื้อสินค้า XX
XX
ยอดยกมา ✓ XX
จำนวนเดียวกัน

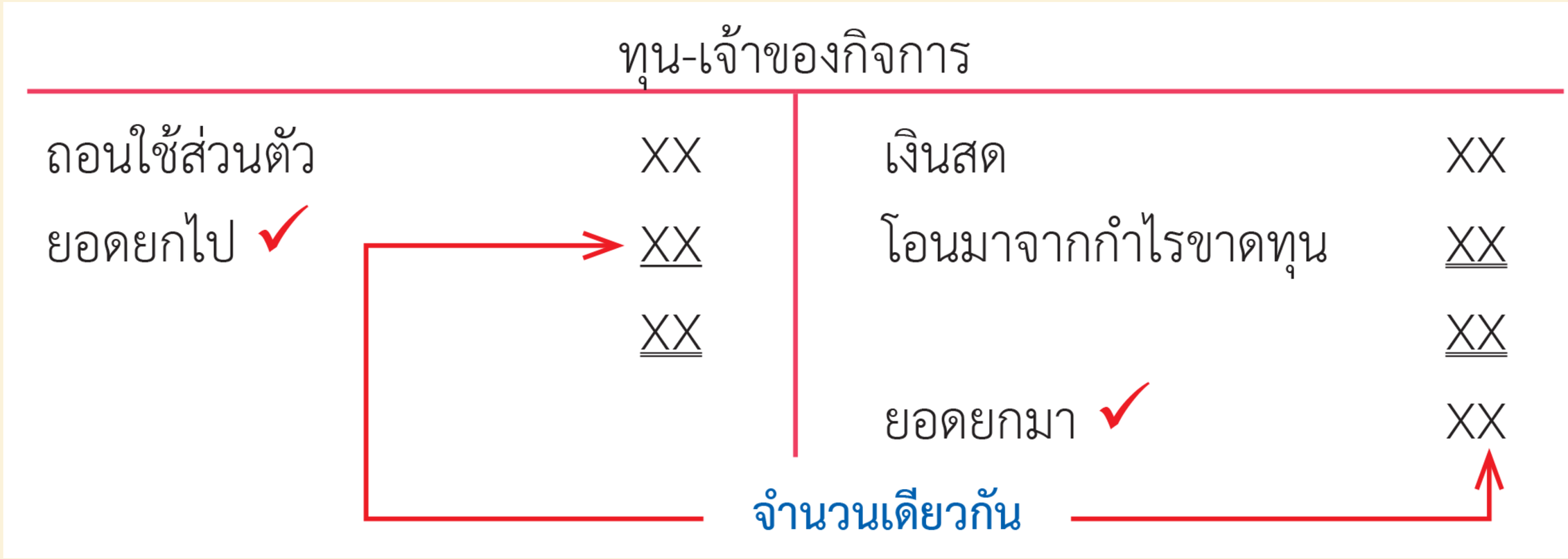
ทุน-เจ้าของกิจการ
ถอนใช้ส่วนตัว
XX
ยอดยกไป
XX
XX
เงินสด
XX
โอนมาจากกำไรขาดทุน
XX
XX
ยอดยกมา
XX
จำนวนเดียวกัน

4. งบทดลองหลังปิดบัญชี

หลังจากบันทึกรายการปิดบัญชีเรียบร้อยแล้ว บัญชีที่มียอดคงเหลืออยู่ในบัญชีแยกประเภททั่วไปประกอบด้วยบัญชี 3 หมวด ได้แก่ บัญชีหมวดสินทรัพย์ หมวดหนี้สิน และหมวดส่วนของเจ้าของ (เฉพาะทุน-เจ้าของกิจการ)

กิจการควรจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชีเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภททั่วไปโดยมีขั้นตอนในการจัดทำเหมือนงบทดลองก่อนปิดบัญชี

จากตัวอย่าง ให้ทำงบทดลองหลังปิดบัญชี ณ วันที่ 31 มีนาคม 25X1

ร้านคุณพระพาณิชย์
งบทดลองหลังปิดบัญชี
วันที่ 31 มีนาคม 25X1

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	38,188	-		
เงินฝากธนาคาร	102	136,350	-		
ลูกหนี้การค้า	103	11,800	-		
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	104			590	-
สินค้าคงเหลือ	105	28,000	-		
วัสดุสำนักงาน	106	600	-		
ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า	107	1,000	-		
อุปกรณ์สำนักงาน	111	25,500	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์สำนักงาน	112			5,525	-
เครื่องตกแต่ง	113	40,950	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องตกแต่ง	114			7,583	-
รถสามล้อ	115	18,250	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถสามล้อ	116			270	-
เจ้าหนี้การค้า	201			39,250	-
เจ้าหนี้อื่น-บริษัท นิสสันซัวร์ จำกัด	202			8,250	-
ทุน-นายคุณพระ	301			239,170	-
		300,638	-	300,638	-

5. วงจรบัญชีสำหรับธุรกิจซื้อขายสินค้า

วงจรบัญชีสำหรับธุรกิจซื้อขายสินค้า (The Accounting Processing Cycle for Merchandising Business) คือ ลำดับขั้นตอนในการทำบัญชีตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย
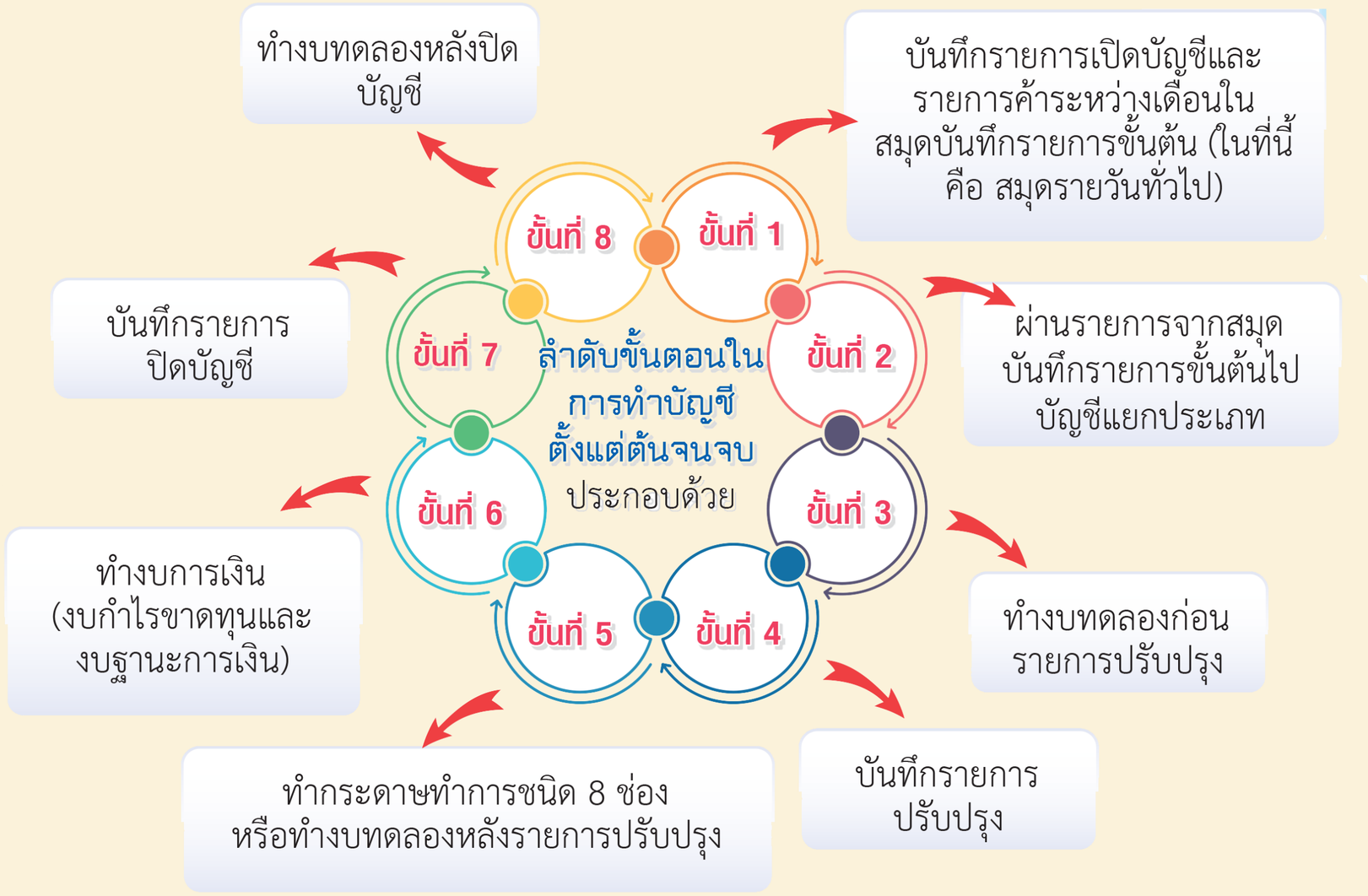
แผนภูมิแสดงวงจรบัญชีสำหรับธุรกิจซื้อขายสินค้า